

GIÁ BÁN	
ĐƠN-PHÁP	NGOẠI-QUỐC
Một năm, 400	600
Sáu tháng, 200	300
Ba tháng, 100	150

Mua báo phải trả tiền trước.
Theo chỉ định của M. TRẦN
ĐÌNH-PHIÊN, Ai đang quảng cáo
việc riêng xin thương nghị trước.

TIẾNG-DÂN

CHUYÊN TẬP CÂU THƠ
HUYỀN-THỰC-KHANG

Quả - 7
TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

散

LA VOIX DU PEUPLE

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy

民

ĐƯỜNG ĐÔNG-BA, Đ

Giấy phép số 30
Giấy phép: TIẾNG-DÂN - H

Nước không
sợ nghèo mà
sợ không quân
bình
Không-70

DEPOT LEGAL
INDOCHINE
Nº 1244

CUỘC TRI-AN TRONG MỘT NƯỚC

(Tiếp theo)

Cuộc tri-an có quan hệ trong một nước mà những mối nguy hiểm bởi sự bất bình mà sinh ra, cứ theo mà quấy rối, như bài trên đã nói. Nay ta thử xét thử nay người ta chưa cái bại ấy, dùng những phương gì?

Theo học thuyết bên Á-đông ta ngày xưa thì trách ở vua quan, đại khái nói rằng: Người sinh ra có lòng tham, không người chủ trương thì sinh ra loạn; mà người ra chủ trương đó là một bậc thông minh được trời sinh ra để trị dân, dùng người hiền, chọn người tài, chia gánh cái phần việc tri-an, nuôi dân giầu dân giúp kẻ nghèo, đỡ kẻ yếu, trừng phạt kẻ gian ác, để dân được hòa cho trong xã hội có vẻ êm-đềm. Kinh thư nói rằng: đạo vương bằng thẳng (王道平), ông Mạnh-tử nói: ông Quân tử bằng việc chính (君子行正). Quân tử tức là vua quan.)

Mấy câu ấy tuy theo lối quan chủ xưa, song đều hàm cái ý nghĩa tri-an, phải làm cho tiêu diệt cái mối bất bình đó, thì cuộc tri-an mới lâu dài.

Tuy vậy, lý luận thì hay mà việc thiết thì không mấy khi được như thế, là vì những người ra mà chủ trương quyền chánh, thỉnh thoảng mới gặp được một vài vị vua thánh tối hiền, còn phần nhiều toàn là bọn gian hùng, dâm dâm, đã nắm được cái chánh quyền thì lo mà phòng thực lợi riêng về một nhà một họ; gia dĩ bọn tiểu nhân đua nịnh, cây thế lộng quyền làm cho cái mối bất bình trong dân gian càng ngày càng chất chứa thêm. Trong lịch sử thuở nay ngày tri-an ít mà nguy nguy hiểm nhiều là vì lẽ ấy.

Bất bình là cái mầm của sự nguy hiểm, nên muốn cho tri-an tất phải làm cho cái mầm ấy tiêu diệt đi.

Nay lại lấy câu bất bình nói trên mà xét về trạng huống nước ta ngày nay thì thế nào? Không kể người Pháp là kẻ bảo hộ mà mình là dân bị bảo hộ, nên mình không được phân bị quyền lợi với họ, mà có phần bị cũng không ai nghe, đều do đã rồi.

Đến như người

Đó là một điều bất bình đối với người ngoài. Còn nói về trong nước thì đồng một nói giống, đồng một tiếng nói, đồng một đất nước mà ba kỳ chia ra ba xứ: trong dân gian thì người xứ họ gặp người xứ kia xem như người ở nước nào mới đến. Cách ăn ở cũng khác nhau phong tục cũng khác nhau. Nói về chánh trị nơi thì theo chánh thể thuộc địa, nơi thì theo chánh thể bảo hộ; rộng và hẹp, đồng một việc mà pháp luật mỗi xứ mỗi khác; đồng một quyền sách mà nơi thì được lưu hành nơi thì bị cấm; đồng một bài báo mà nơi thì được nguyên nơi thì bị xóa bỏ; cái cách đối đãi so le làm cho mỗi bất bình trong nhân dân, vì sự tương hình cũng so sánh nhau mà mỗi ngày mỗi chứa chất thêm. Ngoài ra thì quan đối với dân, dân đối với quan, thiếu niên đối với lão thành, công nhân đối với tư bản, cho đến phái này đảng nọ rẽ rẽ chia nhà, sở nọ tòa kia ganh lẫn cây thế, cái mối bất bình bởi hoàn cảnh đó buộc cùng tình thế bức xúc mà gây ra không sao kể xiết. Đó là hiện tình trong xứ như thế, chờ kỳ giả không nói vô chửi nào.

Trước đây có nghe cái thuyết « Tam kỳ hợp nhất » chưa rõ cách sắp đặt ra thế nào, song theo tâm lý người Nam ngày nay thì theo thuyết ấy mà sắp đặt cho có qui mô, lập thành một bản Hiến-pháp cho rõ ràng để chỉ định quyền lợi nghĩa vụ cho nhân dân trong xứ biết; mà tuân theo, đó cũng là một cách cứu thời và có hợp với tâm lý người Nam. Nhưng thuyết ấy chỉ thấy bản qua rồi rồi lại cái thuyết « liên bang ». Ở trong một vòng đất chỗ khó chỗ dễ, nơi sống nơi

Vệ-sanh Thường-thức

LẠI BÀN VỀ BỆNH TIÊM-LA

(Tiếp theo)

Các cách để-phòng sự nguy-hiểm của bệnh tiêm-la trong xã-hội

Có tiêm-la mà không biết chữa, hay chữa mà không biết phòng ngừa thì chẳng những nguy-hiểm cho mình cá nhân, mà lại còn nguy-hiểm đến con cháu, đến bà con bạn-hữu. Người ta hay gọi tiêm-la là một « bệnh xã-hội » là vì thế.

Ngày nay đã có nhiều nước « văn minh » biết để-phòng tiêm-la cho xã-hội cũng như để-phòng các bệnh truyền-nhiễm khác. Nhưng nước Pháp thì chưa. Vì nước Pháp chưa nên ở Y-tê Đông-dương cũng chưa lưu-lâm và vấn đề ấy. Tuy vậy, trong vòng ý-tưởng, người Pháp cũng đã khảo-cứu vấn đề ấy nhiều. Theo như lời ông y-sĩ Gougerot đã bàn, thì nên thi-hành những điều này:

1) lập nhà thương riêng để trị tiêm-la;
2) tìm cách để tiết kiệm căn-do truyền-nhiễm, như: cấm nghề làm nhà thổ, buộc phải có giấy thầy thuốc cho phép trong việc hôn-phối, vệ-sinh những bát đĩa muỗng thìa trong các tang cơm, vệ-sinh riêng cho thợ cạo, thợ cắt, đầu bếp...

3) trong các xưởng may, phải có vệ đặc-biệt hạn chế lao-dộng dân-ba, con gái, nhất là phải tăng tiền công cho các tiểu-dụng, vì số nhiều dân-ba con gái chỉ vì thiếu thốn mà phải đem thân đi bán;

4) lập pháp-luật tìm nã và trừng trị những kẻ đem bệnh minh truyền cho kẻ khác trong khi hoa-nguyệt;
5) nên lập cho thanh-niên những nơi giải-trí có ích, như: tủ-sách, thể thao, v.v., vì thường thường thanh-niên sinh ra thời chơi bởi bấy họ là vì thiếu những cách giải-trí;

6) dùng báo, dùng truyền-đơn để truyền-bá vệ-sinh.

Trong mấy điều mà y-sĩ Gougerot bày đó, chỉ điều thứ sáu là ta có thể thực-hành được bây giờ. Báo Tiếng-Dân, trong mục Tập-loại, thường hay đăng những bài vệ-sinh, tức là nói theo chủ ý ấy.

Trần-đình-Nam

MANDATS CỦA AI??

Bản báo có tiếp được 3 cái mandat: số 100961 ở Tam-kỳ số 1022-168 ngày 12-2-30 Hanoi R. P. và số 004 série A 000,959 ngày 22-2-30 Qui-nhơn mà không có tên người; gọi vậy ngài nào có mandat ấy xin trả lời cho biết, cảm ơn.

Tiếng-Dân

lời mà muốn cho cây cỏ sinh trên đất ấy đừng có cái trạng huống so le nhau, thì không sao mà có thực sự được, chính trị cũng thế; mà đã so le nhau thì cái mối bất bình tự nhiên phải nảy ra, mà cái mối bất bình chính là cái nguồn nguy hiểm làm rối đến cuộc tri-an vậy.

Những nhà chính trị có thấu đến cái mối bất bình đó chăng?

NGU-SƠN

PHẦN PHÂN

Cảm thời

Khí thiêng trời đất để nhân tài, Mối mối trông trông đợi đợi hoài. Sống Nhì non Hoành còn sống đó, Ông Lê ba Triệu hồi là ai? Bạch Đằng sóng nọ theo giòng chảy, Phù Đổng gươm kia vắng tiếng mai. Còn nước còn non còn từ khi, Lẽ đâu hào kiệt chẳng ra đời!

Cảm tác

Giờ cười giờ khóc giờ làm thinh, Ngoài Bắc trong Nam giữa xứ mình. Trời đất dấp dấp cơn bão lụt, Nước nhà lèo lèo vô văn minh. Thôn quê sự đói kêu ca khắp, Thành phố vui trò mua hát nhảm. Cái hoa chết lộng là thế thế!! Thuộc gì đem chữa bệnh thương-sanh?

71 tuổi khai bút

Tám triệu sương tuyết nặng nề thay! Ngoài bảy mươi rồi tuổi tác nay. Trong cuộc Á-Âu xương đã mỏi, Trên dòng Hồng-Lạc máu còn đầy. Non sông trước mắt xem đâu lạ, Văn-hội sau lưng kể bấy dài. Tin tức mau buồn nhiều quá, Thử đem ngon bút vẽ râu may.

Thạch xuyên

CÂU CHUYỆN SỬ-THÂN TA DI SỬ TÀU NGÀY XƯA

(Mấy nước đồng văn)

(Tiếp theo)

Trên là nội dung của mấy nước đồng văn. Nay lại nhắc lại chuyện sử-tiễn ta ngày xưa.

Trong mấy ông kể trên thì ông Lê-và -Phước có nhiều đức xuất sắc. Ông có tài xuất khẩu thành văn mà tự lệnh cũng ra một tay chuyện đối, quốc ngữ cũng dùng một nhà đại gia. Ông hai lần đi Yên - kinh, ba lần đi Việt. Năm đầu, năm Thiệu-tri, ông đi cầu ai, làm bài ca bằng quốc âm (bởi đó chưa dùng chữ quốc - ngữ nên gọi chữ nôm) tên là « Sử-triễn tiệp-lâm - khúc » (kể về các vua nhà Lê) có sao bản này lúc còn đi học nay đã lạc mất) ký giả có nhớ một vài câu:

Đi qua núi Hoàng-sào binh-mã-sơn 黃巢兵馬山 有 巢 : Núi ai nhuộm đỏ lóm sắc đỏ? dù trông có nhàn nhàn hình sao? Lăn non ai nhuộm được nào, truyền rằng binh mã Hoàng-sào phải không?

Qua Kinh-đô nhà Ân có cầu: Nghe người nói: Có nàng Đát-Kỳ (1), một đôi khi vắng vẻ hiện tình, vonk Thương-không biết tới mình, còn khoe khuyh - quốc khuyh-thành với ai??

Khúc này một hơi chuyện luôn tự dẫn chỉ tuổi, cá tự sự, cá để vịnh thích xưa mà có nghị luận xen vào, lời đã tao nhã mà bình luận cũng rạch ròi, thật là một bản quốc văn có giá trị.

Trong bản Mân-bành thi-tập (國詩集) đưa một người nạn viên Tào bị bảo xiêu ghe sang biển ta) có chép mấy chuyện, thuật cho bà con nghe, cũng mạnh ý người mới chôn, 蘇人, không có đến nghe mà buồn ngủ như mấy tập thì các ngài đi sứ kia:

Ông đi chuyện này là phụng mệnh vua mà đưa một người nạn viên về nước, lúc đến tỉnh Phúc-Kiến, quan địa phương Tào làm quá, không dân không phải của chính phủ cho lên tỉnh, bảo đưa quốc thư lên (xem qua trung ba cột năm)

Y-KIỆN UÔNG-TINH-VÊ ĐÔI VỚI VÂN-ĐỀ TỰ-DO NGÔN-LUẬN

Ở TRUNG - HOA

Tự do ngôn luận là một yếu tố của một xã hội theo chính thể dân chủ. Tuy vậy, ở « dân quốc » Trung-hoa, từ khi họ Tưởng lên chấp chính đến bây giờ, quyền ngôn luận càng ngày càng rút hẹp lại. Tưởng-giới-Thạch đã nhiều lần nói với kỳ giả các nhà tân văn báo chí đến đàm thoại, nào phải thông điện tuyến ngôn, lời lẽ toàn là một mực muốn xưng tụng tự do ngôn luận. Nhưng xét lại cho kỹ, thì tình thế bó buộc của các nhà ngôn luận Trung-quốc vẫn như cũ, không có thay đổi chút nào. Ngày nay Tưởng phát tuyến ngôn, ngày mai ở Tưởng-Hải thì chính đảng của nhà « Thương-Hải Văn-báo » và « Cách mạng báo ». Các cơ quan kiểm-tra vẫn vẫn đang là chỉ đặt ra trong thời kỳ quân chính mà thôi; thế mà nay Trung-quốc đã khởi trình độ ấy rồi, họ Tưởng cũng vẫn duy trì lại không biết đến ngày nào mới tài triệt; Hiện nay, nước Tàu mang tiếng là một nước dân quốc, mà báo chí phần nhiều đều là báo của phái Tưởng, cái gì lợi cho Tưởng thì đăng, không quản gì đến công lợi chính nghĩa.

Uông-Tinh-Vệ là một tay lãnh tụ Tả phái Quốc-Dân-Đảng, nghĩa là theo chủ nghĩa dân chủ cách mệnh (democrate révolutionnaire). Uông, trước bị Tưởng tình nghi là ủng hộ phái quá khích; Tưởng đem quân đến vây nhà Uông ở Quảng-Đông. Từ đó, Uông đi chu du ở hải ngoại, không khi nào quên cái chí đánh đổ họ Tưởng và lập nên một dân-quốc thuân-chính hơn. Một người như Uông, thế tất đối với tự do ngôn luận rất lấy làm sốt sắng. Gần đây, Uông về ở Hương Cảng, có người ký giả lần lần đến thăm vấn thái độ Uông đối với ngôn luận tự do; Uông trả lời rằng:

« Cái mục đích lớn của ta là đánh đổ họ Tưởng để làm cho thế lực dân chủ vững vàng thêm. Một mặt, không đánh đổ Tưởng-giới-Thạch thì thế lực dân chủ không mong có nền tảng vững vàng được. Một mặt, nếu thế lực dân chủ không đủ sức mà đánh đổ Tưởng, thì muốn việc đều lợi thì như quyền tự do ngôn luận. Về đối quan chủ, nhân dân nhất thiết không được quyền tự do; quyền lợi nằm ở trong tay ông vua, vui thì cho, không vui thì phẩy lầy. Vì dân bấy giờ không có quyền « trực ngôn » (nói thẳng những điều sai sùyn công chính phủ, nên thỉnh thoảng, ông vua có hạ chiếu « cầu ngôn », cho nhân dân ai có điều gì thì được phép phỏ bày. Ngày nay, ở « dân quốc » giả danh « Tân, quyền ở một tay họ Tưởng; Tưởng thường phát những lời thông điện để trưng cầu ý kiến chúng. Tuyến ngôn của Tưởng bề ngoài có khác từ chiếu cầu ngôn, nhưng thực chất vẫn một. Tưởng là kẻ công bộc của quốc dân, mà làm những điều như thế đến thế lực của quốc-dân! Có người nói « Tưởng là di tích của thời đại phong kiến: thái độ Tưởng đối với tự do ngôn luận chính là một cái chứng thực rõ ràng.

« Tình trạng là nói trên, ở trong một dân quốc thuân chính không bao giờ có. Quyền tự do nhân dân không phải của chính phủ cho mà chính phủ cũng không bác đoạt được. Bàn về hình thức, thì quyền tự do của nhân dân chỉ bị qui pháp hạn chế mà thôi. Bàn về thực chất, quyền tự do của nhân dân có lực lượng quốc dân bảo chứng; gọi rằng thế lực dân chủ chủ không có, thì có qui pháp cũng chỉ là giấy không, không có giá trị; mà cái thế lực dân chủ chủ, không phải ngày ngày mà tạo thành được. Quyền tự do của quốc dân ngày nay, tức là kết quả của vô số cuộc phấn đấu xưa, tức là kết quả của mấy cuộc tử chiến cùng chuyên chế, trăm nghìn giọt huyết bản (máu và mồ hôi) hợp lại mà thành.

« Về quyền tự do ngôn luận, ở Pháp, sau năm 1814 (bấy giờ vua Louis 18 lên làm vua, sau cuộc cách mệnh về đế quốc Nã-phá-Luân), sự nghiêm túc vẫn phải phải trái qua nguy vận. Chính phủ nào đặt lệ bảo chứng kim (cautionnement), nào đặt điều lệ kiểm tra, nào can thiệp vào những việc vô lý và hình phạt đối với các nhà làm báo rất là hà khắc. Trải 67 năm trời, quyền tự do dân Pháp mỗi ngày mỗi bó buộc; cho đến 1871, Cách mệnh phát sinh, từ đó quyền tự do ngôn luận mới có phần hảo chương. Vậy, ta nên hiểu rằng họ Tưởng có nói quyền ngôn luận ra, cũng không đáng mừng; họ Tưởng có đoạt quyền ngôn luận đi, cũng không đáng lo. Ta chỉ tin cậy vào sức tranh tự do của nhân dân mà thôi.

« Đánh đổ Tưởng-giới-Thạch, có nhiên phải dùng võ lực, nhưng phải vận dụng cả các « xã-hội lực lượng » (dân chúng) nữa. Báo giới đối với Tưởng, có cái tình thần không sợ vũ. Tôi hết sức tán đồng cách tiến cực độ kháng ấy; nhưng tôi chột cho báo giới bước tới một bước nữa, mà phải đổi một cách tích cực.

« Bọn quân phiệt đánh nhau hơn thua là nhờ võ lực. Dân chủ thế lực và chuyên chế đánh nhau, hơn thua cũng nhờ võ lực, nhưng lại nhờ cả dân chúng nữa. Cuộc cách mệnh Trung-Quốc phải dùng võ lực mới thành tựu; việc ấy hiển nhiên. Nhưng nếu võ lực mà không lấy dân chúng làm trung tâm, thì có thành công cũng chỉ thành trong tạm thời mà thôi. Điều ấy ta phải suy nghĩ cho kỹ mới được.

Vân-Đình

Bản cỏ - phán

Theo quyết - nghị khoản thứ ba trong hiến-bản Đại-hội đồng thường niên, ngày 23 Février 1930, (bản sao đã gửi trình tòa Công - chứng Tourane ngày 25-2-30) tôi xin công bố để các ông có đóng góp thêm nữa có phần, biết trước rằng: từ nay đến 30 Avril 1930, tức là tháng 2 tháng tư, mà các ông không gửi số báo còn thiếu ấy về gộp cho Công - Ty, thì quá hạn kỳ. Công Ty sẽ bán những số phần của các ông cho người khác. Xin báo xong, Công - Ty chỉ trả lại cho các ông - đóng góp thiếu đó, nửa số - phần đã góp trước mà phải trả tiền phí tổn. (mandat và tem v.v.)

Từ nay ngày nào muốn mua 22 số phần mà bản Công-Ty (nhân bản trên đó, giá mỗi số-phần là 2000) thì xin viết thư cho bản Công-Ty biết. HUYỀN-THỰC-KHANG CẢNH-TY

ANNAM LỊCH SỰ

HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ

JOB

TRÁM CHAI! TRÁM CHAI!

Muốn cho đẹp, cho tiện, cho mau, cho kín, cho rẻ, thời nên dùng thử trám Acetia của hãng chế tạo:

TESSE & Cie, 82 bis, Avenue des Batignolles, SAINT-OUEN, Seine, France

Cách dùng - Không cần nung chỉ; chai đầy nút sừng, nhúng vào trám. Nhúng rồi, trám sẽ nóng 2 phút từ khô, là yên. Khi trám trong lòng đất, thời đã có thứ nước riêng chế vào cho lỏng ra; dùng năm sáu kilos trám thời, cần thêm có một kilo nước.

Trám Acetia có nhiều mùi: trắng, đen, xanh, đỏ, tím, lục, vàng, bạc, v.v. Giá: mỗi kilo trám capsule 43 francs (4300) nước (dilatif) 31 (310)

no nhiều phi-tôn gọi bằng, từ Pháp sang tới nơi chỗ ở người mua, về hãng tạo chịu hết.

gửi hỏi đến chỉ, xin viết thư cho **VIÊN-ĐỀ ĐỒNG-HỢI** là đại lý độc quyền của Công-Ty Tesse trong mấy xứ Đông-Pháp, Xiêm - La, Diên - điện và Mã-chia.

DẤU KHUYNH-DIỆP NHỰT TRÁM-HUẾ DẤU BA-CỎ NƯỚC SÔNG-HƯƠNG

VH CHÚC CÁC QUÝ KHÁCH MUA THUỐC

HIỆU THÁI-LAI (Nam-Định)

Nhân ngày Tết Nguyên-Đán Bản-Hiệu xin có mấy lời thay mặt kính chúc các Quý - khách mua thuốc lá Bản-Hiệu xa gần trong cõi Đông-Dương này, qua sang năm mới đều được mạnh khỏe, buôn bán phát tài.

Thưa trình các Quý-khách được biết Bản-Hiệu qua sang đầu năm mới, đã dọn về nhà mới ở trước cửa chợ Rồng trông sang, số nhà 111, con đường Hàng Đông, nếu các Quý-khách gửi thư, giấy thiệp nhờ, lấy mẫu hàng, hỏi giá, hay mua hàng, từ nay trở đi cứ theo như sau đây mà đề Bản-Hiệu sẽ tiếp được.

M. NGUYỄN-TRUNG-KHẮC

Directeur de la Maison THAI-LAI Entrepôt de Tabac N° 5

N° 111 Rue du Colvre à Nam-Dinh (TONKIN)

Các ông, các bà, đêm năm hay nghĩ vơ

ván, hoặc mơ mộng chuyện này chuyện nọ,

nhiều khi đèn một, hai giờ sáng thao thức

chưa ngủ được, thì nên mua thuốc **AN-**

THẦN THÔI-MIÊN của hiệu **THAM-**

THIÊN-ĐUỜNG mà dùng.

Nửa giờ trước khi đi ngủ, dùng một

muỗng ca-phê thuốc này thì cả đêm ngủ

ngon, mai dậy khỏe khoắn lắm.

Mỗi chai giá **0\$50**

THAM-THIÊN-ĐUỜNG

100 B^e Chauvassieux

HAIPHONG

SAU MẤY CUỘC BIẾN - LOẠN Ở BẮC-KỲ

Tình trạng Nguyễn-thái-Học hôm nay

Nguyễn-thái-Học do sở Mật-thám Hải-dương đưa về Hải-hội 8 giờ tối hôm thứ sáu trước; khi về đến nửa đường lại có xe camion của sở Mật-thám Hanoi đón giải về.

Ngày khi giải Học về thì ông Lecomte, ông Arnaud chánh sở Mật-thám Bắc-kỳ và quan Dự-thám Coppin có đến hỏi Học ngay, nhưng Học bị thương nặng ở bụng và cánh tay, đau quá, không nói, gì cả. Còn Sư-Trạch thì chỉ bị thương nhẹ ở chân nên đã hỏi được.

Sáng hôm sau, thứ bảy 22 Février lại đem Học ra hỏi thì Học chỉ nhận mình là lãnh-tự Việt Nam Quốc-dân đảng, chứ không có liên hệ gì đến việc Yên-bái, Hưng-hóa, Lâm-thảo, Vinh-bảo, Phú-dục cả. Học lại nói rằng mình làm thì chỉ biết riêng công việc của mình mà thôi, còn tuyệt nhiên không biết đến công việc của ai hết. Ông chánh sở Mật-thám lại có đem cái án Hội-dồng-Đề-hình kết Học 20 năm giam cầm đọc cho Học nghe.

Đến buổi chiều hồi 4 giờ lại cho xe Camion chở Học và Sư-Trạch, cùng Nguyễn-văn-Nho vào nhà pha Hóa-lò.

Hội đồng đề hình họp tại Yên-bái

Hội-dồng Đề-hình, do quan Giám đốc Chánh-trị Pouillet Osier chủ-loại ngày thứ sáu 22 Février mới đã họp lần đầu tiên tại Yên-Bái, để xử mấy người đầu đảng vụ vào cuộc khởi - loạn phá trại lính lính kỵ đem bom 8 rạng ngày 9 Février vừa rồi.

Trong số 113 người bị bắt ở Yên-bái thì 15 người xem ra là những tay chủ-dộng việc ấy. Vì thế, Hội-dồng định họp ngay để kết tội họ.

Hội-dồng đề hình họp tại Yên-bái

Hội-dồng Đề-hình, do quan Giám đốc Chánh-trị Pouillet Osier chủ-loại ngày thứ sáu 22 Février mới đã họp lần đầu tiên tại Yên-Bái, để xử mấy người đầu đảng vụ vào cuộc khởi - loạn phá trại lính lính kỵ đem bom 8 rạng ngày 9 Février vừa rồi.

Trong số 113 người bị bắt ở Yên-bái thì 15 người xem ra là những tay chủ-dộng việc ấy. Vì thế, Hội-dồng định họp ngay để kết tội họ.

Hội-dồng đề hình họp tại Yên-bái

Hội-dồng Đề-hình, do quan Giám đốc Chánh-trị Pouillet Osier chủ-loại ngày thứ sáu 22 Février mới đã họp lần đầu tiên tại Yên-Bái, để xử mấy người đầu đảng vụ vào cuộc khởi - loạn phá trại lính lính kỵ đem bom 8 rạng ngày 9 Février vừa rồi.

Trong số 113 người bị bắt ở Yên-bái thì 15 người xem ra là những tay chủ-dộng việc ấy. Vì thế, Hội-dồng định họp ngay để kết tội họ.

Hội-dồng đề hình họp tại Yên-bái

Hội-dồng Đề-hình, do quan Giám đốc Chánh-trị Pouillet Osier chủ-loại ngày thứ sáu 22 Février mới đã họp lần đầu tiên tại Yên-Bái, để xử mấy người đầu đảng vụ vào cuộc khởi - loạn phá trại lính lính kỵ đem bom 8 rạng ngày 9 Février vừa rồi.

Trong số 113 người bị bắt ở Yên-bái thì 15 người xem ra là những tay chủ-dộng việc ấy. Vì thế, Hội-dồng định họp ngay để kết tội họ.

Hội-dồng đề hình họp tại Yên-bái

Hội-dồng Đề-hình, do quan Giám đốc Chánh-trị Pouillet Osier chủ-loại ngày thứ sáu 22 Février mới đã họp lần đầu tiên tại Yên-Bái, để xử mấy người đầu đảng vụ vào cuộc khởi - loạn phá trại lính lính kỵ đem bom 8 rạng ngày 9 Février vừa rồi.

Trong số 113 người bị bắt ở Yên-bái thì 15 người xem ra là những tay chủ-dộng việc ấy. Vì thế, Hội-dồng định họp ngay để kết tội họ.

Hội-dồng đề hình họp tại Yên-bái

Hội-dồng Đề-hình, do quan Giám đốc Chánh-trị Pouillet Osier chủ-loại ngày thứ sáu 22 Février mới đã họp lần đầu tiên tại Yên-Bái, để xử mấy người đầu đảng vụ vào cuộc khởi - loạn phá trại lính lính kỵ đem bom 8 rạng ngày 9 Février vừa rồi.

Trong số 113 người bị bắt ở Yên-bái thì 15 người xem ra là những tay chủ-dộng việc ấy. Vì thế, Hội-dồng định họp ngay để kết tội họ.

Hội-dồng đề hình họp tại Yên-bái

Hội-dồng Đề-hình, do quan Giám đốc Chánh-trị Pouillet Osier chủ-loại ngày thứ sáu 22 Février mới đã họp lần đầu tiên tại Yên-Bái, để xử mấy người đầu đảng vụ vào cuộc khởi - loạn phá trại lính lính kỵ đem bom 8 rạng ngày 9 Février vừa rồi.

Trong số 113 người bị bắt ở Yên-bái thì 15 người xem ra là những tay chủ-dộng việc ấy. Vì thế, Hội-dồng định họp ngay để kết tội họ.

Hội-dồng đề hình họp tại Yên-bái

Hội-dồng Đề-hình, do quan Giám đốc Chánh-trị Pouillet Osier chủ-loại ngày thứ sáu 22 Février mới đã họp lần đầu tiên tại Yên-Bái, để xử mấy người đầu đảng vụ vào cuộc khởi - loạn phá trại lính lính kỵ đem bom 8 rạng ngày 9 Février vừa rồi.

Trong số 113 người bị bắt ở Yên-bái thì 15 người xem ra là những tay chủ-dộng việc ấy. Vì thế, Hội-dồng định họp ngay để kết tội họ.

Hội-dồng đề hình họp tại Yên-bái

Hội-dồng Đề-hình, do quan Giám đốc Chánh-trị Pouillet Osier chủ-loại ngày thứ sáu 22 Février mới đã họp lần đầu tiên tại Yên-Bái, để xử mấy người đầu đảng vụ vào cuộc khởi - loạn phá trại lính lính kỵ đem bom 8 rạng ngày 9 Février vừa rồi.

Trong số 113 người bị bắt ở Yên-bái thì 15 người xem ra là những tay chủ-dộng việc ấy. Vì thế, Hội-dồng định họp ngay để kết tội họ.

Hội-dồng đề hình họp tại Yên-bái

Hội-dồng Đề-hình, do quan Giám đốc Chánh-trị Pouillet Osier chủ-loại ngày thứ sáu 22 Février mới đã họp lần đầu tiên tại Yên-Bái, để xử mấy người đầu đảng vụ vào cuộc khởi - loạn phá trại lính lính kỵ đem bom 8 rạng ngày 9 Février vừa rồi.

Trong số 113 người bị bắt ở Yên-bái thì 15 người xem ra là những tay chủ-dộng việc ấy. Vì thế, Hội-dồng định họp ngay để kết tội họ.

Hội-dồng đề hình họp tại Yên-bái

Hội-dồng Đề-hình, do quan Giám đốc Chánh-trị Pouillet Osier chủ-loại ngày thứ sáu 22 Février mới đã họp lần đầu tiên tại Yên-Bái, để xử mấy người đầu đảng vụ vào cuộc khởi - loạn phá trại lính lính kỵ đem bom 8 rạng ngày 9 Février vừa rồi.

Những-bị cáo nhân khác thì khi nào xét hỏi xong sẽ đem ra xử sau.

Trịnh-vũ-Pilon đã phải tòa cử ra hiện hộ cho 15 người bị cáo kỵ.

Tuy vậy, chỉ có 13 người là chịu cho trạng sư cãi hộ thôi.

B. P. 25 Février

Ba người đàn bà bị

hạt ở Hanoi

Có Dương-thị-An, có chung một phần ở hàng bán sách Nam-chí-Hoa lại phố hàng Giầy, hôm thứ sáu, đã bị bắt tại nhà ở số 52 phố Đỗ-biến-Vĩ.

Theo Ngô-Báo thì khi khám nhà có An, có bắt được 32 cái vỏ bom và một khẩu súng lục; đều được trong một cái chum; chôn trong bụi cây. Dương-thị-An tức là vị hôn thê của Hồ-văn-Mịch năm ngoái bị Hội-dồng đề-hình kết án 10 năm giam cầm về vụ Việt-Nam Quốc-dân đảng.

Có Đàm-tức là vị hôn thê của Lê-văn-Phúc (ông Phúc bị Hội-dồng Đề-hình kết án 10 năm giam cầm), và một người nữa tên là thị-Hòa cũng bị bắt.

Tại Thái-Bình

Từ khi huyện Phú-dục xảy ra sự biến-dộng, những người bị tình nghi bắt giam ở đây lao bản tỉnh cũng khá đông, đến số 70, 80 người, không mấy ngày là không thấy giầy hàng là. Những người ở tỉnh khác về chơi tỉnh này không có người nhận đến phải bắt giam cả.

Lệnh quan trên truyền cấm đối phó đánh trống, tối đến phải đóng cửa ngay. Quan cảnh 8 giờ đêm bảy giờ y như 2 giờ đêm đầu trước.

Các cuộc giới nghiêm

tại Phú-thọ và

Kiến-An

Trong tỉnh P. á-thọ, làng Vong-la là trung tâm điểm cuộc khởi-loạn, sau khi đuổi nhân dân sang các làng bên cạnh thì đã bị triệt-bệ.

Những bụi tre những làng Xuân-lông, Hà-bì, La-hào, Sơn-dương, Kinh-kê, Cso-mai, Phong - nguyên và Chu-hóa đã bị chặt hết.

Những nhà các người cách-mệnh trong những làng này đều bị phá hủy.

Trong tỉnh Kiến-An, đội lính khố-xanh do viên giám binh Moguez chỉ huy đã phá hủy từng đoạn xóm Đông-lâm và xóm Đông-cao, làng Khá-lâm, dân cư phải sang lánh những làng bên cạnh.

Trong khi phá hủy thì bắt được một lá cờ cách-mệnh, vài thanh gươm và một quả bom chưa có thuốc nổ.

Ngày 24 Février làng Đông-tư và làng Kham-lâm (thuộc tỉnh Kiến-an) cũng đều bị quân chính phủ phá cả; trừ ra một cái nhà gạch có gác của viên Chánh-lòng thì hồi 7 giờ rưỡi sáng hôm nay mới cho thuốc nổ (dynamite) đốt, vì khám nhà kỵ,

đưa cho một cái vỏ xe và thổi lại năm mươi lăm xu.

Trong mấy ngày đi đường với mu Ru-cô-ri con nhỏ đã rún sức nhíp và áo chân, giặt rửa cần thận, và đánh giầy. Ngồi chờ lái nhà ga, nó thấy xe lửa chưa chạy, nó bèn lại gần một cái khe nước để rửa gót.

Bấy giờ nghe trong mình nhẹ nhàng, lại thêm trong tai thấy tiếng đồng xu kêu lòn cùn, làm cho nó vui mừng khôn xiết. Nhưng lòng nó khoan khoái như là vì nghĩ đến mấy sự gian nguy mà nó đã thoát mình ra khỏi. Tuy cuộc hành trình vẫn còn xa, thì cái tai vạ chắt hắt còn chưa hết, nhưng mấy cái tai hoạn nạn trời vừa rồi, đã quá khỏi được, thì không phải là một sự đáng mừng sao?

Khi xe lửa dừng, con Bê-rin ra khỏi ga rồi qua một cái cầu dưới có máng nước, rồi từ đó nó đi ngang qua mấy cái đồng ruộng bạch-đương và lúa, thỉnh thoảng lại có ao, người của cả cầm cần đang chài. Đã từng khi cha nó kể cho nó nghe cái phong cảnh và nhân vật xã này; vì thế

nên mắt chỉ thấy lược đầu, nhưng cái cảnh vật ấy cũng tưởng như không lạ. Kìa non, kìa nước, kìa cảnh vật, kìa nhân cư, sao mà ngỡ tưởng như quen biết đã lâu, và nó liền gần vô-hạn.

Lái vào một cái làng đầu tiên nó liền nhận ra là làng Thành-Bì-Boa; ở đó có nhà đệ, nhà đánh giầy, thuộc về xưởng may Mác-rô-cua.

Lập lo mấy chòm đường lưa lưa làm cho xóm nhà chắt chắt chắt; mấy mái thấp thoáng cao chót vót, vài chòm ống khói đứng lơ-lơ, không nghe tiếng máy chày, không thấy khói hơi bay, cái quang cảnh ngày chưa nhật êm êm làm cho con bé phải phải lẩm lẩm, cảm tình chan chứa.

Đi qua trước một cái nhà thờ, từ trong người thấy từ đó ra vừa đi vừa nói chuyện, nó lòng lại nghe cái giọng nói Bê-ca, âm-điệu dịu dàng, mà cha nó lúc bình-sanh thường hay bắt chước để mua vui.

Từ Thành-Bì-boan đến Mác-rô-cua, đường đi quanh quẹo, hai bên đường lưa lưa phủ che, êm êm mát mẻ.

(Còn nữa)

HỘI - ĐỒNG ĐỀ - HÌNH

Đã xử vụ

BIẾN - ĐÔNG Ở BẮC - KỲ

(Tin giờ chết)

Ngày 28 Février, Hội-dồng đề-hình đã họp lần đầu, xử trước 15 người bị cáo là chủ-dộng cách mạng:

Tuyên án như sau này:

1/ Vũ-dinh-Tuệ, 20 năm khổ-sai

2/ Cao-vân-Quy, chung-thần khổ-sai

3/ Phan - cao - Kiển, tử-hình

4/ Đặng-văn - Hợp, tử-hình

5/ Đặng-văn-Trước, tử-hình

6/ Đặng-văn - Tĩnh, tử-hình

7/ Bùi-văn - Hội, tử-hình

8/ Nguyễn-thế-Khoát, tử-hình

9/ Đặng-văn-Tương, tử-hình

10/ Nguyễn - thanh - Thuý, tử-hình

11/ Đặng-văn-Tiếp, tử-hình

12/ Ngô-bái - Haong, tử-hình

13/ Nguyễn-văn-Hồng, tử-hình

14/ Bùi - văn - Bội, tử-hình

15/ Nguyễn-văn-Thịnh, tử-hình

(Kỳ sau sẽ có bài tường thuật)

SOCIETE ANONYME DES RESTAURANTS HAO-HUNG

AU CAPITAL DE 7.200.000

Restaurants voyageurs - Transports en autos - Garage et Atelier de réparations mécaniques-Commerce des accessoires d'autos et pièces mécaniques

SIEGE SOCIAL & DIRECTION

Rue Marc Pouppe à TOURANE

AGENCES

TOURANE (Quai Courbet) NINH-HOA

QUANG-NGAI NHIATRANG - Ville

QUINHOA NHIATRANG - gare

Agence auxiliaire: SONG-CAU

KÊU THÊM VỐN 52.800.000 CHIA RA LÀM 1760 CỔ PHẦN mỗi cổ phần 30\$00

Thưa quý-ông quý-bà,

Rất-biết ra đời hơn ba năm nay, nhờ thịnh tình của đồng-bào gồm lòng thiện-có và tấm lòng nhiệt-thành của các hội-viên, nên công được một bước khá dài trên con đường thương-mại.

Nay bản - hội muốn khuyến khích tương to-tác, như là: lập xưởng may, buôn bán đồ phụng thờ xe hơi và máy móc, lãnh cả việc chuyên chở bằng xe hơi và chính đến các khách-sau cho được hoàn-thiện hơn trước, nhưng tư-bản của bản-hội còn đương hẹp hòi, chưa kinh-dinh to tát được, nên bản-hội đã định kêu thêm vốn 52.800.000 chia ra làm 1.760 cổ-phần, mỗi cổ-phần là 30\$00, sự kêu thêm vốn đó đã được Đại-Hội Đông ngày 17 Novembre 1923 chuẩn y và đã công-bố trong tờ CÔNG-BÁO (Journal Officiel) số 99 ra ngày 11 Décembre 1923.

Vậy nay bản-hội đã khởi sự thu-tuyển cổ-phần, xin mời quý-ông quý-bà có lòng thiện-có đến sự mở mang thương-nghiệp nước nhà thì xin mau mau hồi vào cổ-phần bản-hội kéo hết.

Ngài nào muốn biết điều gì hay là muốn lấy giấy vào cổ phần (bulletin de souscription) thì xin cứ viết thư cho M. NGUYỄN-VĂN-TÙNG, Administrateur-délégué de Hào-Hung, Rue Marc-Pouppe à Tourane thì bản hội xin trả lời ngay, ngài nào muốn đóng góp tiền bạc thì cứ gửi tại nhà Đông-Pháp Ngân-Bank hay là gửi đến cho bản-hội để tên M. PHAM-TRU-ÔNG, Administrateur Financier de Hào-Hung à Tourane nhận lãnh cũng được.

Nay kính cáo

Pour le Conseil d'Administration, l'Administrateur-délégué

NGUYỄN-VĂN-TÙNG

CHỈ CÂY NƠI MÌNH

(PHIÊU - LƯU VÀ XÁ - HỘI TIÊU-THUYẾT)

Tác giả: HECTOR MALOT

GIANG-HA dịch:

Số 17

Chương thứ mười

(Tiếp theo)

Con Bê-rin kể nốt câu chuyện thì mẹ kia nói:

"Vi vậy nên chỉ khi qua gặp em đó, em gần chết đó đó chỉ. Khi ấy em nghe trong mình nó ra thế nào?"

"Mới đầu thì nghe đau đớn vô cùng; làm lúc rồi phải van kêu như là bị ngộp. Rồi dần dần như mơ màng trong giấc chiêm-bao, thấy cảnh thiên đàng, thấy nơi cực-lạc, thấy cả những vật ăn ngon ngọt mà mẹ tôi đã sống chờ tôi."

"Cũng lạ thật! nếu không có cái trận nắng dữ dội suốt làm cho em phải chết, thì không sao em còn gặp ngộp đến bây giờ, vì cũng bởi

cái trận nắng đó nên qua mới dùng lại rừng này để cho con Bê-ly-ca nó nghĩ, vì thế nên mới có cái cơ hội may mắn gặp em mà cứu vớt."

"Tôi định cứ đi cho đến chốn. Nhưng đến mai thì em lấy gì mà ăn? Thân gái ngây thơ như em mà phải bơ vơ gióc đường gióc sá, nghĩ thật khó lòng."

"Như thế thì bà bảo phải làm sao bây giờ?"

"Thôi được. Bây giờ qua đi đến Cô-ray đang đi ngang qua mấy làng kia mà mua hàng hóa, vừa đi bán luôn thế. Em thử rao: 'À! mua gia thỏ, mua giẻ mua đồ dặt dặt không?' để qua nghe thử."

Con nhỏ oán lời rao mấy tiếng. Mẹ kia lại nói:

"Được, tiếng em nghe cũng rõ ràng; qua rất hợp quá, vậy thì em hãy đi với qua, và rao như thế cho qua, rồi qua chu cấp cho ăn uống. Đến Cô-ray rồi thì qua có quen một người buôn, trông thường đi lữ hành ở một A-miêng, qua sẽ gọi em qua cái xe người ấy. Khi đến A-miêng rồi thì em sẽ lên xe

lửa mua vé về quê quán ông bà của em."

"Lấy gì mà mua giẻ xe lửa?"

"Lấy số tiền năm phân-lạng mà qua sẽ đưa cho em để thế cái đồng giẻ mà mua bánh kìa cướp bóc bữa trước. Rồi đây qua sẽ bắt nó trả lại, không hề chi đâu."

Chương thứ mười một

Quả nhiên mọi việc đều xảy ra như lời mẹ Ru-cô-ri trả-lĩnh.

Trong tám ngày rông rá con Bê-rin cùng mẹ Ru-cô-ri đi từ làng nọ sang làng kia, mua đủ mọi thứ đồ cần thiết.

"Tiếng em rao rất lời. Nếu em bằng lòng đi luôn với qua thì em sẽ giúp cho qua được việc lớn, và cái thân em cũng no ấm chứ không sao đâu."

"Tôi xin cảm ơn cái lòng quý-hóa của bà, nhưng tôi không thể ở lâu với bà được nữa."

Mẹ kia thấy nói không hiệu-ben muốn gọi một thương-lâm của con nhỏ để nó nhận lời ở lại, bên nói:

"Nhưng nếu em đi thì em sẽ không được gần gũi con Bê-ly-ca."

Quả nhiên con nhỏ nghe nói đến

chuyện cùng con Bê-ly-ca phân cách thì lộ vẻ ưu sầu, nhưng nó cũng rần rần dần rồi cảm-linh mà nói một cách khẩn-khải:

